
Johannes V. Jensens Digte

Et stykke journalistik af

Kaj Munk

Udgivet i 2015. Teksten må i denne form frit benyttes med angivelse af Kaj Munk Forskningscentret, Aalborg Universitet, som kilde.

Kaj Munk Forskningscentret, Aalborg Universitet.

Indhold

Johannes V. Jensens Digte

4

Johannes V. Jensens Digte

Johannes V. Jensens Digte

Jyllandsposten Søndag d. 21/2 1943

Johs. V. Jensens Digte

Af Sognepræst Kaj Munk

Kaj Munk.

I Anledning af, at Johs. V. Jensen har overrasket Verden og sig selv ved at være 70, har Gyldendal samlet hans Livs Digte i eet Bind. Det er en yppig Gave til det danske Folk. Der er selvfølgelig en hel Del Vens, man ikke synes om, og der er nogen, der ikke er gode. Men en stor Digter skal nu engang hverken bedømmes efter, om man er enig med ham, eller efter, om også Homer dog engang imellem har anset sig for berettiget til at unde sag et Blund, men udelukkende efter, hvad han præsterer i de Øjeblikke, da Samsoms Lokker har deres fulde Vækst. For en Del Digtere, endog af de største, sker det kun een Gang i deres Liv. Det studsede Haar hos Johs. V. Jensen er sjældent. Vers efter Vers ruller Lokkerne i Fylde og brusende Kraft.

Lad os slaa ned paa et Digt som ”*Jylland*”. Et herligt Digt. Og et nyt Digt.

Mens en lovprist Hymne som Danmarkssangen (saadan lyder det ikke uselvbevidste Navn paa: ”Hvor smiler fager den danske Kyst”) træder de gamle Fodspor yderligere ud ved at udbrede sig om alt det kvindagtige ved Danmark, som danske Digtere i alt for mange Aar har behaget sig i at understrege, indtil de virkelig har faaet kørt Folket over i Retning af det kvindagtige, hvorfra vi med Guds Hjælp skal rejse os igen, og det lige netop nu, saa er Jyllandsdigtet fri for al Efterklang baade af den magelige Oehlenschlägers ”yndige Land, hvor Kæmperne sidder ned”, og den momentane drivesentimentale Grundtvigs ”Sødt i Lyst og sødt i Nød” osv. osv. – en Jensen, en Opsang med mandfolkeroligt Mæle, et Slag i Bordets grovhøvlede Skive. Jylland prises for sin Grimhed. Det er stolt og storartet gjort. Alene det Digt er nok til at betegne Johs. V. Jensen som Nyskaber. Man er stærkere, rent fysisk stærkere, efter at have læst det, end man var før. – Det var Bar-Lyrik, naar Drachmann gik paa Landevejen ud og slog ihjel, og det fremkaldte Bifald hos Æsteter. Jensens Digt beforder Kræfter i En, ikke til Applaus, men til virkelig at gaa ud og gøre det.

Saa er der en ”Slagsang for Roere”. Den er prægtig. Den bestaar kun af 3 Vers, hvoraf det tredie og det første er nøjagtig det samme. Hvilken overdaadig Frækhed! Og saa er det dog lykkedes. Der er en Mening, en genial Mening. Digtet er selve Uendeligheden. Og med den forholder det sig som bekendt saadan, at den ender der, hvor den begyndte. + ∞ og - ∞ mødes i samme Punkt. Hold en Cirkelbane i Haanden og ret den langsomt ud! i det Øjeblik den er Lige, ligger dens Centrum uendeligt højt oppe eller uendeligt langt nede,

hvilket maa være det samme, da den vel ikke pludselig har faaet to Centrér.

- *eet med, Bølgen, Blæsten, Skummet, Solen, Saltet, Dybet, Rummet.*

Aah, for Alverden! At man dog ikke har været Roer og faaet Lov at opleve allerede her i Livet den Opgaaen i Altet, som de gamle Mytstikere fablede om!

Der er et Digt, der hedder "Den nøgne Pige". Det er bare paa 4 Linier. Men Goethe kan gaa hjem og lægge sig.

Johs. V. Jensens Betagelse af Kvinden er i det hele storartet. Engang imellem vel en Smule anstrengende for hende. Et Digt hedder "Som Dreng skar jeg Skibe". Dets Formaal er at oplyse Læseverdenen om, hvad for en Allerhovedes Karl denne Jensen er. Tilsidst er man helt stiv i Nakken af at se opad og helt hæs af at sige Aah som ved Festfyrværkeri i Tivoli. Det kan endda være. Men Digtet slaar pludselig hen imod Enden over i at vie disse Strofer til Danmarks Kvinder. Mig bekendt er det kun Matroser, der tager Smaapigerne paa den Maade!

Saa er der et allerkæreste Digt, der hedder "Det lille Folk". Verskunstner er den store Digter jo ikke.

I Virkeligheden er en Mand som Ærbødigst langt flinkere, overgaas maaske i dansk Literatur kun af Salmedigteren Brorson. Men har Johs. V. Jensen ikke sin Styrke i at sno Rim og Rytmer om hinandens Ben, uden at de et Øjeblik snubler, naar det Enkle og Lige fremme stundom hos ham det monumentale. I "Det Lille Folk" er det Skolebørnene, han følger fra sit Vindue. Versene er toliniede, Rytmen lige som lidt tilfældig. Rimene aldeles dagligdags. Alt dette kunstløse giver Digtet en Umiddelbarhed, som virkelig lyser over Børnenes Færd paa deres Vej til og fra Skole. I første Udgave havde Digtet en noget søgt Udgang. Man skal ikke rette paa Digte; man skylder sine Læsere ikke at gøre det. Og oftest bliver de ringere af det. Men her har nu Digteren gjort det. Og 3 smaa fordringsløse henrivende Vers er kommet til, saa fordringsløse som Foraarets første velsignede Regndraaber. Saa fordringsløse, som de endnu mere velsignede Draaber, Taarer af Taknemlighed i en ung Moders Øjne:

Det var min Glæde i Rahbeks Allé
det lille Folk fra min Rude at se.

Mig stod Skolen og Gryet jo nær,
mit eget Kid lærte Bogstaver dér.

Maa altid her flokkes en Vaar,
nye Kuld hvert kommende Aar!

Henning Kehler kaldte engang Johs. V. Jensen feminin. Det var et djævelsk Paafund, utvivlsomt serveret mere af Hensyn til Jensen end af Hensyn til Læserne. Nuvel, Djævelen

har aldrig stukket en Løgn, uden der var nogen Sandhed i den, dummere er han heller ikke. Johs. V. Jensen betjente sig stundom af Metoder og af Udtryk, som et Mandfolk ikke synes at kunne bruge undtaget i afdæmpet Form. Hans Fremhæven af sig selv, f. Eks.

I Overfald paa Kristendommen er han aldrig naaet ud af Puberteten. Men dybt viril har han altid været i Dyrkelsen af det sunde. Og hans Folk skylder ham Tak, stor Tak, for den dynamiske Kraft, hvormed han har draget os frem mod den rige og karske Verden, der er hans. Der er talt om, at Brandes slog Portene op for Danmark til det store Udland. Han slog ingen Porte op. Med et Buk aabnede han Dørene til Parises Boudoirer. Johs. V. Jensen har slaaet Porte op. Han har fortsat Oehlensehlægers[1] og Grundtvigs Gerning og vist os Vejen tilbage til den urgamle Verden, hvori vi har vor Rod. Og han har ført os over Havene og vist os den nye Verden. Men hvor vidt han er faret omkring og hvor utrolig meget han har været hjemme i (som ikke just Ekspert, siger Sagkundskaben bag Haanden), har han dog aldrig glemt, at de største og sødeste Gaader, de hellige Hemmeligheder, ligger gemt i Fædrelandets Jord, i Kvindens Skød og i Barnets Haand.

Er han større Versdigter end Valdemar Rørdam? Hvorfor mente man i sin Tid, at Rørdam stod til Nobelpræmien frem for Johs. V. Jensen?

I selve det verskunstneriske bærer Rørdam Prisen, i det Enkle og Storslagne Johs. V. Jensen. Men Rørdam har ogsaa været mere direkte i det positive - hans Sange for Forsvarsvæsenet, for Norden, for Kongehuset.

Johs. V. Jensens Digtsamling er betegnende for den store Digter baade i de Digte, han har skrevet, og i dem, han aldrig har skrevet.

Kaj Munk